

Jaana Husu-Kallio

28.9.2010

KOKOUS: EFSAN ADVISORY FORUMIN 37. KOKOUS

Aika: 22.-23.9.2010
Paikka: Attard, Malta
Suomen edustaja: Jaana Husu-Kallio, Evira

Kokouksen keskeisin aihe oli vuosisuunnittelusta siirtyminen pidemmälle tähtäävään ”medium term”-suunnitelmaan. EFSAn rooli ja siihen liittyvät odotukset ovat muuttuneet sen perustamisesta lukuisten (37) asetusten velvoittaviin, aikataulutettuihin tehtäviin painottuvaksi, mikä edellyttää suunnittelulta uutta jäntevyyttä ja pidempää perspektiiviä kaikesta suoriutumisesta.

Komissaari John Dalli osallistui iltapäivän ajan keskusteluihin, joka käsitteli sekä jäsenmaiden ja EFSAn yhteistyötä että EFSAn resursseja ja tulevaisuuden työskäkaa.

EFSA kustantaa poikkeuksellisesti kokonaan kansallisen asiantuntijan ravitsemuksellisten terveysväitteiden käsittelyyn. Ehdokkaita pyydettiin pikaisesti. Toistaiseksi EFSAssa on 15 kansallista asiantuntijaa 12 jäsenmaasta ja Kroatiasta.

Islanti ja Norja eivät enää ole tarkkailijan vaan AF-jäsenten statuksella mukana kokouksissa.

Eurobarometer 2010 27 jäsenmaassa alkukesästä tehdyn kyselyn tulokset julkistetaan 19.10.2010, jota ennen ne lähetetään AF-jäsenille mahdollisiin kysymyksiin vastaamiseksi. Kysely on jatkoa yhdessä komission kanssa vuonna 2005 tehdyille kuluttajakyselyille.

Medium term planning herätti hyvän keskustelun. Taustalla on EFSAn yhteenveto tieteellisen yhteistyön keinoista jäsenmaiden kanssa ja miten sitä voitaisiin riskinarvioinnin, tiedonkeruun ja -välityksen osalta parantaa. Riskinarviointiin liittyvä koulutus on työn alla perustetun työryhmän kautta, mutta avoimena on peruskysymys koulutuksen rahoituksesta ja järjestelymandaatista, jota ei ole selkeästi annettu EFSAlle. Keskustelua käydään komission kanssa tulisiko rahoitus samasta kuin muu koulutus (mutta se edellyttäisi kilpailutuksia ja veisi taatusti aikaa). Erilaisia workshop-tyylisiä koulutuspäiviä voitaisiin mielestäni hyvin järjestää EFSAn toimesta, mitä pyysin heitä pohtimaan.

70 % EFSAn tieteellisestä työstä menee 37 eri asetuksen kautta suoraan EFSAn tehtäväksi annettujen hakemusten tai arviointien käsittelyyn ja tekoon (osa toki jäsenmaiden kanssa prosessien ja aikataulujen mukaan). Huolena on, että muuhun tieteelliseen riskinarviointiin ja työhön ei jää riittävästi aikaa. Kysymyksenä jopa heitettiin: onko komissio delegoinut liikaa EFSAlle? Keskustelua käytiin myös asiantuntijaverkoston roolista, joka on johtokunnan tänä vuonna hyväksymistä hallinnollisista pelisäännöistä huolimatta vielä epäselvä ja ne eroavat toisistaan. Ensimmäisinä perustetut (TSE ja mikrobiologiset riskit) toimivat parhaiten.

”Asiantuntijapankissa” on reilut 2300 nimeä, joten reserviä eri tehtäviin löytyy hyvin. Art. 36 mukaiseen rahoitukseen toivottiin enemmän rahaa (jonka esitin myös komissaarille pyyntönä). Nykyinen 8 M€ lukuisiin eri hakuihin jaettuna ei välttämättä ”innosta” parhaita/kaikkia mahdollisia tahoja hakemaan rahoitusta muuhun omaan työmääräänsä nähden. Vertailussa käytettiin EMAn

kautta jäsenvaltioille jaettua rahaa, joka on 60 M€ vuodessa. Myös tietohallinnon kehittämisestä ja merkityksestä keskusteltiin vilkkaasti. Muistutin yhteistyön merkityksestä komission kanssa valvonnan kautta saataviin tietoihin (MANCP-raportointi), joita tarvitaan tutkimustietojen rinnalla.

EFSA työstää vielä suunnittelupaperin erityisesti:

- riskinarviointimenetelmän harmonoimiseksi
- laadunvarmistuksen parantamiseksi ja harmonoimiseksi
- koulutuksen kehittämiseksi
- EFSA:n ja jäsenmaiden välisen työsuunnitelman paremmaksi tiedonvälitykseksi
- Art. 36 organisaatioiden ja FP:n osallisuuden parantamiseksi ja yleensä yhteistyön lisäämiseksi
- riskiviestinnän yhdenmukaistamiseksi

Tieteellisen komitean puheenjohtajan Vittorio Silanon ehdotuksesta perustetaan ryhmä, joka yhdessä jäsenmaiden kanssa pohtii keinoja riskinarvioinnin harmonoimiseksi paneelien ja jäsenmaiden välillä. Koska suunnittelupaperi on varsin laaja kokonaisuus sovittiin myös, että siitä tehdään lyhyempi versio muita kuin varsinaisia asiantuntijoita varten.

ANS-paneelin työstä kertoi vuorollaan sen puheenjohtaja John Christian Larsen (DK). Työmäärä on valtava ja tiukasti aikataulutettu. Muutamina tunnuslukuina: lisäaineiden uudelleenarviointi noin 300, uusia lisäainehakemuksia 10-20/vuosi, 10 synteettisen väriaineen arviointi vuoden loppuun mennessä, lopuille väriaineille (joita valtavasti) 2015 loppuun mennessä, säilöntäaineet 2013, makeutusaineet 2020 ja siinä välissä tiukat aikataulut monille muille ryhmille.

Samalla valmistellaan ohjetta lisäainehakemuksille, joka valmistuu ensi kesänä. Jäsenmaihiin nähden kaikkein suurin toive liittyy ruoan kulutustietojen saatavuuteen. Iso tulevaisuuden haaste on markkinavalvonta ja sen tehokas hyödyntäminen EU-tasolla.

Maltan terveysministeri Joe Cassar kuvasi maan elintarvikevalvontaa. Viime vuoden 9000 tarkastuksesta laitoksiin ja huoneistoihin annettiin 600 päätöstä toimenpiteistä ja 15 suljettiin. Maassa on järjestetty kolmen vuoden ajan ”Ruokaturvallisuusviikko”, joka on saanut hyvän medianäkyvyyden. Turismin ollessa maan tärkein elinkeino (400 000 asukasta), ruokaan panostetaan myös turvallisuusnäkökulmasta.

Komissaari John Dalli, maltalaisena, korosti EFSA:n roolia osana EU:n päätöksentekoa. Hän pohti paljon EU:n viestinnän epäonnistumista päätösten perustelemiseksi jäsenvaltioiden kansalaisille. Uskon taustalla olleen hänen ensimmäisen koitoksensa GMO:n osalta, jossa tunnetusti tiede on vain osatekijänä. Keskustelua käytiin laajasti EFSA:n käytössä olevista rahoista (myös Art. 36 osalta jäsenmaille) lainsäädännön ”kuormitukseen” EFSA:n työssä. Koska yli 50 % EFSA:n paneelien jäsenistä on jäsenvaltioiden virastoista ja lähes kaikki loput Art. 36 mukaisista laitoksista, on EFSA täysin riippuvainen jäsenmaista ja siitä, miten sen asiantuntijat ovat käytettävissä. EFSA:n johtaja piti omassa puheenvuorossaan parhaana yhteistyön osoituksena kehitystä salmonellan vastustamiseksi (huom!). Komissaari veti keskustelun yhteen korostaen EFSA:n roolin muutosta BSE-kriisin alkuvuosista ja että se tulee jatkossa huomioida. Itsenäisestä riskinarvioinnista ei luovuta, mutta myös muut tekijät painavat vaakakupissa ja aiempaa enemmän viitaten eettisiin, sosiaalisiin ja taloudellisiin vaikutuksiin. EFSA:n lausuntoihin tulee voida luottaa, mutta riskinhallinnan pitää pystyä perustelemaan päätökset entistä paremmin. ”Ei tule antaa sijaa eittieteelliselle kritiikille” komissaari summasi.

Pinjansiemenet Kiinasta metallinmakuineen puhuttivat edelleen. Tutkimuksissa ei ole löytynyt mitään elintarviketurvallisuuteen liittyvää ongelmaa. Ranska on silti AFFSAN arvioinnin perusteella kieltänyt *Pinus armandii* –peräisten siementen tuonnin, jolloin kysyin, mitä komissio aikoo tehdä asialle. Saamme vastauksen myöhemmin.

Energiajuomat puhuttivat samaten edelleen. Myynti kasvaa kaikkialla. Huippuja ovat Irlanti, Itävalta, Sveitsi, UK ja Viro. Jatkotyö ja mahdolliset riskinhallintatoimet keskusteluttivat ja keskeisinä ovat jälleen kulutusluvut, myös liittyen alkoholin yhteiskäyttöön. EFSA perustaa asialle projektin, johon

pyydetään muutama jäsenmaa mukaan. Myös pelkkä "energiajuoman" määrittely on vielä kesken sekä riskinarvioinnin että –hallinnan näkökulmasta.

Muissa asioissa esiin tuotiin EFSA-WHO yhteistyön kehittäminen zoonosien ja lääkeaineresistenssin seurannassa, johon suhtaudutaan myönteisesti "a joint European effort", mutta selvitettäväksi jäi vielä, mitä työ käytännössä edellyttää erityisesti jäsenmailta. EFSA luo työkaluja GM-eläinten arviointia varten. Asia ajankohtaistui FDA:n GM-lohen arvioinnista. EFSA:n sivuilla on ensimmäiset ulkopuolisilta asiantuntijoilta hankitut raportit (kala, hyönteiset), mutta työ on vasta aivan alussa. Komission pyynnöstä aikataulu arvioinnin ohjeeksi on ensi vuoden loppuun, mutta se saattaa nyt lohena vuoksi lyhentyä.

Saksa raportoi hunajasta, joka aiheuttanut rankkaa pahoinvointia. Syynä Mustan meren rannalta peräisin oleva hunaja, jossa rhododendroneista grayanotoksiinia runsaasti.

JAKELU Eviran jory
 M. Aho/MMM
 K. Savela
 K-M. Siekkinen
 S. Turunen/Suomen Kuluttajaliitto ry